

Helstu áherslur ASÍ í velferðarmálum á næstu misserum:

Í mars 2003 lagði ASÍ fram ítarlega stefnumótun í velferðarmálum undir heitinu *Velferð fyrir alla*. Stefnumótunin var unnin af velferðarnefnd ASÍ í samvinnu við fjölda sérfræðinga og fulltrúa almannaheillasamtaka, sem glögg t þekktu til veikleika og styrkleika íslenska velferðarkerfisins. Í ljós kom að margir öryrkjar þjuggu við fátækt og því mikilvægt að bæta stöðu þeirra, bæði með breytingum á bótakerfinu og markvissri vinnu að starfsendurhæfingu. Jafnframt var kallað eftir endurskoðun og samræmingu á réttindum launafólks vegna launa í veikindum.

Þrátt fyrir að ýmislegt hafa áunnist á þeim fjórum árum sem liðin eru, blasa enn fjölmörg brýn úrlausnarefni við. Í rannsókn, sem unnin var fyrir velferðarnefnd af hagdeild ASÍ fyrr á árinu, kom í ljós að ójöfnuður hefur vaxið á liðnum árum og jókst hann meira í ráðstöfunartekjum en í heildartekjum. Skýringanna var að leita í skattkerfisbreytingum sem komu þeim tekjuhæstu mest til góða og einnig í hlutfallslega minnkandi vægi barna- og vaxtabóta. Þeir hópar sem helst höfðu dregist aftur úr voru eldri borgarar og barnafólk.

Það er því brýnt að efla fjölmarga þætti velferðarkerfisins. Sem forgangsmál leggur ASÍ áherslu á eftirfarandi atriði:

Lágmarksframfærsla

- Að lágmarksviðmið í velferðarkerfinu miðist við upphæð sem nemur 50% af áætluðum miðtekjum 25 ára og eldri og tengist þannig launaþróun í landinu, en sú upphæð er í dag um 150.000 kr. á mánuði. Framreiknuð fátæktarmörk Hagstofu Íslands eru um 130.000 kr. og eðlilegt að viðmið velferðarkerfisins séu nokkuð hærri.

Húsnæðismál

- Að einfalda og efla núverandi kerfi húsaleigu- og vaxtabóta, t.d. með því að sameina húsaleigu- og vaxtabætur í eitt kerfi húsnæðisbóta, hækka bótaupphæðir og draga úr skerðingum. Jafnframt verði öryggi húsnæðisbótanna aukið þannig að fólk sem tekst á hendur húsnæðisskuldbindingar til langs tíma geti gert það með vissu um að forsendum bóta verði ekki skyndilega breytt.
- Að tryggja þeim sem ekki hafa fjárhagslegt bolmagn til að eignast eða leigja húsnæði á almennum markaði, húsnæði á viðráðanlegum kjörum. Eins og staðan er í dag þá hafa þeir sem ekki hafa tök á að kaupa eða leigja húsnæði á almennum markaði ekki að neinu að hverfa nema félagslegu leiguhúsnæði sveitarfélaganna, en langir biðlistar eru eftir slíku húsnæði.

- Að veita þeim sem eru að koma inn á húsnæðismarkaðinn í fyrsta skipti sérstaka aðstoð s.s. í formi fyrstukaupastyrkja sem virki hvetjandi á sparnað viðkomandi.
- Að sveitarfélögin auki framboð af leiguhúsnæði á viðráðanlegum kjörum fyrir þá tekjulægstu. Jafnframt verði skyldur sveitarfélaga varðandi félagslegt leiguhúsnæði skýrðar betur og reglur þeirra samræmdar.

Málefni barna/barnafjölskyldna

- Að lengja fæðingarorlof samhliða því sem viðunandi vistunarúrræði verði tryggð fyrir börn frá því að fæðingarorlofi líkur og þar til leikskóladvöl hefst.
- Að tryggja öllum barnafjölskyldum húsnæði á viðráðanlegum kjörum er grunnforsenda þess að hægt sé að búa börnum ásættanleg uppeldisskilyrði.
- Að huga að málefnum langveikra barna og barna með sérþarfir
 - Að bæta rétt foreldra langveikra barna til umönnunargreiðslna til að mæta tekjutapi foreldra vegna fjarvista af vinnumarkaði í tengslum við veikindi barna.
 - Að eyða biðlistum hjá Barna- og unglíngageðdeild (BUGL) og tryggja útskrifuðum börnum og ungmennum úrræði eftir veru á Barna- og unglíngageðdeild.
 - Að tryggja börnum með sérþarfir s.s. lesblindu, ofvirkni og athyglisbrest nægan stuðning innan skólakerfisins.
- Að tryggja öllum börnum og unglíngum undir 18 ára aldri viðunandi aðgengi að alhliða heilbrigðisþjónustu, m.a. með því að greiða niður lyf og tannlækningar ásamt sjón- og heyrnartækjum.
- Að efla barnabótakerfið. Horfið verði frá þeirri hugsun að barnabætur séu að mestu tekjutengdar og nái einungis til allra tekjulægstu hópanna.
- Að tryggja jöfn tækifæri barna óháð stöðu foreldra er mikilvægasta forsendan fyrir velferð í framtíðinni.
 - Að tryggja stöðu þeirra barna sem búa við fátækt. Mikilvægt er að þau njóti sömu tækifæra til náms, íþróttar og tómstunda og önnur börn. Þá þarf að huga að því að þau hafi greiðan aðgang að skólamáltíðum, lengdri viðveru og aðstoð við heimanám.
 - Að huga að stöðu barna af erlendum uppruna í grunn- og framhaldsskólum. Tryggja þarf stöðu þessara barna sérstaklega og koma þannig í veg fyrir félagslega aðgreiningu / stéttskiptingu.
- Að leggja áherslu á heilsuefningu barna og ungmenna með því að efla forvarnir. Þetta má m.a. gera með aukinni hreyfingu og með því að bæta næringu og fæðuval barna og ungmenna. Tryggja þarf bætt aðgengi barna og ungmenna að hollum mat í leik og starfi.
- Að hlúa að fjölskyldunni og skapa barnafjölskyldum þau skilyrði að þær geti sameinað gott starf góðu fjölskyldulífi. Það er forsenda þess að vinnumarkaðurinn geti þróast og staðist kröfur framtíðarinnar.

Breytingar á veikinda-, slysa- og örorkubótarétti

- Að auka lífsgæði fólks sem missir starfsorkuna.
- Að tryggja skýrari og samfelldari réttindi launafólks hjá einum aðila.
- Að draga markvisst úr líkunum á því að launafólk lendi í varanlegri örorku með aukinni virkni og eflingu endurhæfingar.
 - Að efla og fjölga raunverulegum endurhæfingarúrræðum.
 - Að tryggja skýlausa greiðsluþátttöku samfélagsins í endurhæfingu.
- Að jafna greiðslubyrði á vettvangi Alþýðusambandsins vegna áfalla, a.m.k. af grunnréttindum.
- Að viðhalda og efla hlutverk sjúkrasjóðanna og treysta þannig tryggðartengsl milli stéttarfélags og félagsmanna.
- Að treysta og auka réttindi þeirra sem missa starfsgetu vegna veikinda eða slysa þannig að koma megi í veg fyrir fátækt.

